

DOI 10.31651/2524-2660-2021-1-31-36
ORCID 0000-0002-0264-7196

СИТНИК Тетяна Іванівна

докторка педагогічних наук, завідувачка кафедри гуманітарних дисциплін,
Черкаська медична академія
e-mail: tatyankiryan@ukr.net

УДК 378.147.091.33.[614.46:616-036.21]:001.891.3(045)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗВО В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Статтю присвячено з'ясуванню особливостей запровадження дистанційного навчання в закладах вищої освіти в умовах пандемії та карантинних обмежень. Акцентовано увагу на потребах запровадження дистанційного навчання на початку незалежності України та трансформації використання дистанційної освіти як складника змішаного навчання в сучасних умовах. У 90-х роках минулого століття у зв'язку з реформуванням вищої освіти в Україні було запроваджено поряд із заочною формою навчання дистанційну. Насамперед ця форма пов'язувалась із навчанням дорослих і давала змогу всім бажаним навчатися у закладах вищої освіти віддалено без відриву від виробництва, військовим строкової служби, людям із обмеженими фізичними можливостями, в'язням тощо. У 2020 році під час запровадження карантинних обмежень у зв'язку з пандемією активізувалося дистанційне навчання у середніх і вищих закладах освіти. Зазначено, що найбільш ефективними сервісами організації освітнього процесу за дистанційними технологіями є: месенджери (Viber, Messenger, Telegram), віртуальні освітні середовища (Moodle), засоби відеозв'язку (ZOOM, Skype, Meet). Розкрито особливості методики організації проведення лекційного заняття для студентів університету, способи поєднання різних методів, прийомів, технологій навчання на прикладі лекційного заняття для студентів освітнього ступеня «магістр» з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень», зокрема з теми «Наукова новизна, теоретичне і практичне значення результатів науково-педагогічного дослідження». Проаналізовано переваги та недоліки віддаленого навчання, подано результати опитування та анкетування викладачів і студентів щодо їх ставлення до дистанційної форми навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта; змішане навчання; заклади вищої освіти; карантинні обмеження; лекційне заняття.

Постановка проблеми. Світова пандемія зумовила введення карантинних обмежень, які посилили пошуки шляхів розв'язання проблем навчання у закладах вищої освіти України. В умовах карантину виникла потреба переакцентувати увагу з аудиторного навчання на інші форми організації освітнього процесу, які змогли б ефективно замінити традиційну (стаціонарну) форму проведення занять, не втрапивши при цьому доступність, гнучкість, ін-

клюдивність та індивідуальну траєкторію навчання здобувача освіти. Розв'язання цього питання виявилось не можливим без широкого впровадження онлайн-технологій, фундаментальних змін у підходах до процесу організації навчання студентів.

Досвід західноєвропейських закладів вищої освіти демонструє ефективність запровадження дистанційного навчання на одному рівні з аудиторними заняттями. У вітчизняних закладах вищої освіти дистанційна форма навчання активно починає використовуватись з 90-х років, проте неповною мірою. Карантинні обмеження, пов'язані з пандемією, вимагають результативного впровадження дистанційної освіти на основі сучасних онлайн-технологій зі спеціально підготовленими методичними розробками. На думку Міністерства науки і освіти України, буде вдалим поєднання в освітньому процесі аудиторних занять з онлайн-технологіями у вигляді змішаного навчання [1]. Цей термін з'явився у вітчизняному науковому обігу шляхом запозичення з англійської літератури. Він означає поєднання офлайн- (поза мережею) та онлайн-навчання (в мережі). Йдучи за цим визначенням, складниками змішаного навчання стають аудиторні заняття та дистанційне навчання, яке набуло широкого розповсюдження останнім часом у зв'язку з карантинними обмеженнями.

Проблемі дистанційного навчання у закладах вищої освіти присвячено низку статей, зокрема Н. Андрусенко [2], Б. Шуневи-ча [3] про шляхи поширення дистанційного навчання в Україні, І. Романюка [4] про методологічні засади запровадження дистанційної освіти у ЗВО, І. Ляшенко [5] про перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій школі, Т. Десятова [6] про використання дистанційного навчання в межах інноваційних технологій освітнього процесу у ЗВО, О. Коваленко [7] про використання методів змішаного навчання в єдиному інформаційному просторі тощо.

Однак у науково-педагогічній літературі неповною мірою відображено питання методики використання дистанційного на-

вчання студентів в умовах карантину. Це і спонукало нас до написання цієї статті.

Мета статті – розкрити особливості методики запровадження дистанційної освіти в закладах вищої освіти в умовах змішаного навчання під час карантину.

У ході роботи над статтею було використано такі основні методи дослідження, як: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, описовий.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як зазначено вище, в умовах карантинних обмежень МОН України рекомендує закладам вищої освіти запроваджувати змішане навчання, важливим складником якого є дистанційна освіта. У поточній редакції Закону України «Про вищу освіту» від 25.09.2020 року подано визначення дистанційної форми навчання як «індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [8]. Кожен заклад вищої освіти України на основі Закону України «Про вищу освіту» розробив «Положення про організацію освітнього процесу», враховуючи матеріально-технічне забезпечення свого закладу та технічні можливості здобувачів освіти, які можуть отримувати освітні послуги через онлайн-зв'язок. Так, у «Положенні про організацію освітнього процесу Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» від 06.11.2020 року зазначено, що «метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування в навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми ступенями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки громадян до вступу в заклади вищої освіти, підготовки іноземців і підвищення кваліфікації працівників» [9].

Оскільки в період карантину студенти не мають можливості повною мірою співпрацювати безпосередньо з викладачем в аудиторії, то дистанційна форма дає змогу компенсувати безпосередній зв'язок із викладачем, а це означає, що дистанційна освіта забезпечує реалізацію конституційного права кожної людини на отримання освітніх послуг, її підвищення кваліфікації та перекваліфікації.

Спочатку дистанційне навчання розглядалося як віддалене навчання для осіб, що мають певні обмеження для стаціонарного навчання чи для тих, хто поєднує роботу і

навчання, військових строкової служби, людей з обмеженими фізичними можливостями, в'язнів тощо. У зв'язку з цим для такого типу здобувачів освіти викладачі розробляли спеціальні програми для самостійного опрацювання наукової літератури та виконання практичних завдань. Загалом студенти мали змогу в умовах віддаленого навчання в часі і просторі періодично будувати діалог із викладачем за допомогою зв'язку через засоби телекомунікації. Навчання на основі самостійної діяльності здобувачів освіти відомо було до проголошення незалежності України, проте воно мало назву заочного навчання, а в європейських та світових закладах освіти – кореспондентського або дистанційного навчання. Після отримання статусу незалежної української держави у вітчизняних закладах освіти починають розвиватися новітні інформаційні технології та засоби комунікації. Це і зумовило запровадження дистанційного навчання. Поступово дистанційна форма навчання акумулювала широковикористовувані до того часу інші форми, як очна, вечірня, заочна. На початку 2000 років в Україні в багатьох її громадян виникла потреба здобути вищу освіту, водночас система вищої освіти могла прийняти на навчання лише 35% бажаючих, зазначає Г. Татарчук [10, с. 63]. Тоді дистанційне навчання розглядалося як ефективна форма здобуття освіти дорослого населення. Вивчивши і порівнявши переваги й недоліки традиційної системи та дистанційного навчання, В. Прибилова виділяє такі його позитивні характеристики:

- дистанційна освіта повністю реалізує принцип глобальності, зокрема національний, регіональний, міський, локальний освітній простір;

- дає змогу здобувачеві освіти у зручний для себе час і простір опанувати матеріал навчальної дисципліни;

- паралельно займатися самонавчанням без відриву від виробництва;

- використовувати мережу Інтернет для спілкування з викладачем;

- здійснюється широке використання в навчанні новітніх здобутків інформаційних і телекомунікаційних технологій тощо [11, с. 29].

У зв'язку з запровадженням в Україні карантину (12 березня 2020 року) вищі та середні заклади освіти активно почали використовувати дистанційне навчання. Як зазначено в «Інформаційно-аналітичній довідці про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України», «найбільш ефективними інстру-

ментами при організації освітнього процесу за дистанційними технологіями кожний другий здобувач вищої освіти вважає в рівній мірі три інструменти: месенджери (Viber, Messenger, Telegram та інші) – 51,5 % опитаних, віртуальні освітні середовища (Moodle та інші) – 50,1 %, ефективність засобів відеозв'язку (ZOOM, Skype, Meet та інші) підтвердили 46,8 % здобувачів вищої освіти» [12].

Значна частина науковців відзначає, що під час запровадження дистанційного навчання у закладах вищої освіти серед позитивних моментів таке спілкування викладача зі студентами не втрачає якості у порівнянні із співпрацею віч-на-віч, а студенти, у свою чергу, підтверджують думку про високу самодисципліну та самоорганізацію в умовах дистанційного навчання. Водночас відбувається вдосконалення особистості самого викладача, він перетворюється на консультанта, наставника, який вдало координує процес навчання. З цією метою йому необхідно постійно вдосконалювати навчально-методичні матеріали з дисципліни, яку він викладає [13, с. 131].

Дистанційне навчання застосовується викладачами для проведення усіх можливих видів навчальних занять, як лекцій, так і практично-лабораторних. Найбільша цінність дистанційного навчання проявляється в організації і проведенні лекцій, вони набувають більш консультативного характеру, ніж ті, що проводяться в аудиторних умовах. У ході такої лекції викладач звертає увагу не тільки на розкриття основних понять теми, а й пропонує різні джерела студентам, де вони детально зможуть ознайомитися з новим матеріалом. Крім цього, викладачеві необхідно дібрати яскраві приклади, які зможуть проілюструвати механізм дії того чи іншого закону, закономірностей, різних класифікацій, структур, алгоритмів взаємозалежностей тощо. Лекції поєднують виклад нового матеріалу з елементами оголошення домашніх завдань, що становить перехідну ланку до проведення практичних чи лабораторних занять з цієї теми. Так, наприклад, розглядаючи тему лекційного заняття для студентів магістратури «Наукова новизна, теоретичне і практичне значення результатів науково-педагогічного дослідження», викладач акцентує увагу спочатку на тому, що собою становить наукова новизна будь-якого дослідження, а також наголошує на двох її основних складниках: 1) що вперше досліджується, проведено, узагальнено, систематизовано автором; 2) що набуло подальшого розвитку. Після цього викладач для прикладу виділяє конкретну тему педагогічного дослідження «Розвиток медичної

освіти в Україні на початку XX ст.» і демонструє, якою може бути його наукова новизна:

– *цілісно досліджено* в широких хронологічних межах (XX – на початку XXI ст.) проблему розвитку вищої медичної освіти в Україні;

– *схарактеризовано* окреслену проблему в ретроспективі з позиції її сучасного стану й перспектив розвитку;

– *проведено* системний концептуально-цільовий аналіз еволюції вищої медичної освіти в Україні протягом XX – на початку XXI ст.;

– *визначено та схарактеризовано* основні етапи розвитку вищої медичної освіти в досліджувальний період;

– *систематизовано* науковий доробок вітчизняних вчених досліджуваного періоду в розвиток вищої освіти загалом та вищої медичної освіти;

Подальшого розвитку дістали: позиції про тенденції розвитку вітчизняної вищої медичної освіти в XX – початку XXI ст., що дало змогу обґрунтувати перспективні напрями і її подальший розвиток; охарактеризувати організаційні форми (лекційні, практичні й лабораторні заняття), методи й прийоми, зміст і умови забезпечення ефективності системи медичної підготовки майбутніх фахівців у галузі медицини на сучасному етапі [14, с. 4].

Під час лекції викладач може запропонувати студентам до своїх тем кваліфікаційної роботи спробувати сформулювати наукову новизну, хоча в аудиторії на лекційному занятті викладачі не практикують такого прийому, оскільки це є елементом суто практичного заняття.

В умовах дистанційного навчання обов'язковим аспектом лекційного заняття постає інструктаж про виконання самостійного домашнього завдання на практичне заняття. Відповідно до теми лекції, яку подано як зразок, викладач у кінці заняття пропонує студентам самостійно підготувати формулювання теоретичної і практичної значущості своєї майбутньої кваліфікаційної роботи, наголошуючи при цьому на таких важливих моментах: теоретична значущість полягає у формуванні авторських розробок, які вказують на нові способи розв'язання певних завдань або обґрунтовують новий погляд на трактування сутності поняття, явища чи процесу; а практична значущість – це вплив на навчально-виховний процес, методіку викладання і навчання, організацію виховної роботи, який виникає через отримані результати дослідження.

У ході лекційного заняття, яке проводиться в рамках дистанційного навчання, викладач із метою встановлення зворотного зв'язку зі студентами може вдатися до проведення рефлексії, тому в кінці заняття або його якоїсь частини використовує тестування чи експрес-опитування. Логічним завершенням запропонованого нами лекційного заняття стануть такі завдання:

1. Оберіть правильний варіант відповіді. Наукова новизна дослідження має:

А. Враховувати вид результату наукового дослідження (концепції, методики, методичні рекомендації, дидактичні пропозиції, форми виховної роботи тощо).

Б. Розроблятися з урахуванням таких рівнів: конкретизації, доповнення.

2. Доповніть речення:

А. Теоретична цінність дослідження – це розкриття теоретичного значення (застосування) дослідницької роботи, опис того, як і в чому можуть застосовуватися ...;

Б. Теоретична значущість дослідження полягає у формуванні ...

В. Формування авторських розробок передбачає виявлення ... проблем.

3. Визначте практичну значущість отриманих результатів таких тем дослідження:

А. Розвиток професійної компетентності вчителя початкових класів.

Б. Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи.

Використання дистанційного навчання в сучасних умовах карантинних обмежень можна вдало поєднувати з можливостями інтерактивної дошки. Викладач під час заняття має змогу пропонувати студентам не лише текстовий матеріал лекції, а й унаочнювати його окремі положення у вигляді презентацій, долучати різноманітний відеоряд, переглядати сайти з інформацією про законодавчу базу МОН України, матеріали місцевого самоврядування, наукові ресурси бібліотек. Це сприятиме кращому засвоєнню виучуваної теми.

Крім позитивних аспектів, запровадження дистанційного навчання, науковці, викладачі та здобувачі освіти відзначають її негативні моменти. Так, наприклад, кафедра політичних, соціальних та культурних досліджень Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди провела онлайн опитування студентів та викладачів вітчизняних університетів щодо особливостей запровадження дистанційного навчання, у ході якого було виявлено, що виникають певні труднощі в спілкуванні викладачів і здобувачів вищої освіти, зокрема це пов'язано насамперед з технічними питаннями та психологічними проблемами [15].

Навесні 2020 року проводилося анкетування «Дистанційне навчання очима студентів» у Черкаському національному університеті імені Б. Хмельницького, результати якого засвідчили, що 45,3 % із числа опитаних відвідували дистанційно всі заняття, решта – частково. Одне із запитань анкети стосувалося роботи викладачів в умовах віддаленого навчання. Викладачам необхідно було визначити, як змінився характер підготовки до цих занять. Більшість респондентів зазначила, що дистанційне навчання змусило їх більше працювати над оновленням та презентацією навчального матеріалу, значна частина відчула на собі втому, а також змушена була займатись самовдосконаленням. І майже всі підкреслили, що відчули меншу віддачу від студентів. 53 % зазначили, що в наступному семестрі не бажають працювати зі студентами дистанційно. 63,9% опитаних студентів теж не бажають навчатися в дистанційному режимі [16]. Причинами невдоволення студентів дистанційним навчанням було названо такі аспекти: слабкий інтернет зв'язок, велика кількість завдань для додаткового самостійного опрацювання, недостатня кількість консультацій викладачів щодо написання курсових та кваліфікаційних робіт. Викладачі теж вказали на недоліки дистанційного навчання, серед яких є перевантаження викладачів перевіркою виконання домашніх завдань, поточного тестування, творчих та ситуаційних завдань, аудиторної роботи, відсутність особистого контакту та емоційного фідбеку, який є незамінним для успішного вивчення та засвоєння матеріалу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, в умовах картинних обмежень актуалізувалося використання дистанційної форми як складника змішаного навчання. У ході дослідження було з'ясовано, чим зумовлено запровадження дистанційного навчання у перші роки незалежності України та як змінився його характер у нових умовах пандемії та карантинних обмежень, зокрема це стосується лекційних занять у закладах вищої освіти. Подальшого дослідження потребує питання з'ясування особливостей методики проведення практично-лабораторних занять зі студентами у межах дистанційної освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової перед вищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchannya/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf>

2. Андрусенко Н.В. Дистанційне навчання в Україні. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару* (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf
3. Шуневич Б.І. Популяризація дистанційного навчання в освітніх закладах України. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2013. № 7. С. 299–303.
4. Романюк І.М. Методологічні засади застосування дистанційного навчання у вищих закладах освіти (вищих військових навчальних закладах). URL: http://adl.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Mater_conf_Kyiv.pdf
5. Ляшенко І.В. Перспективи розвитку дистанційного навчання у вищій школі. *Народна освіта: електронне наукове фахове видання*, 2015. №1(25). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2682
6. Десятів Т.М. Стратегії та інноваційні технології організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах непередбачених викликів. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*, 2020. №2. С. 5–10.
7. Коваленко О.О. Використання методів змішаного навчання в єдиному інформаційному просторі. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару* (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. С. 88–91.
8. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
9. Положення про організацію освітнього процесу у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького. URL: <https://drive.google.com/file/d/1goc5fUcOTCBj5TAhSgf3nEN4fQzzli6F/view>
10. Татарчук Г.М. Институционализация дистанционного обучения: социологический аспект. *Образование*, 2000. № 1. С. 63–72.
11. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. *Проблеми сучасної освіти: збірник науково-методичних праць*, 2013. Вип. 4. С. 27–36.
12. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України. URL: https://www.sqe.gov.ua/images/materials/опитування/зво/Опитування_дистанційне%20навчання_ЗВО.pdf
13. Berezhna S., Prokopenko I. Higher Education Institutions in Ukraine during the Coronavirus, or COVID-19, Outbreak: New Challenges vs New Opportunities. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2020. Vol. 12, Is. 1 Sup. 2. P. 130–135.
14. Кир'ян Т.І. Теорія і практика розвитку вищої медичної освіти в Україні (XX – початок XXI століття): автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. Черкаси: Черкаський нац. ун-т імені Богдана Хмельницького, 2018. 40 с.
15. Кіщак Т. Covid-19 та дистанційне навчання у закладах вищої освіти: аналітичний огляд наукових публікацій з міжнародних видань. URL: <https://nubip.edu.ua/node/79877>
16. Дистанційне навчання очима студентів. URL: https://drive.google.com/file/d/1mD71gvxmzGwpQ_K_1lohq5AQmnQvlCG/view
2. Andrusenko, N. (2017) Distance learning in Ukraine. *Distance learning as a modern educational technology: materials of the interuniversity webinar* (Vinnytsia, March 31, 2017). Vinnytsia: VTEI KNTEU, 2017. 102 p. Retrieved from http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf [in Ukr.]
3. Shunevich, BI (2013) Popularization of distance learning in educational institutions of Ukraine. *Bulletin of Lviv State University of Life Safety*, 7: 299–303 [in Ukr.]
4. Romanyuk, I. (2017) Methodological principles of application of distance learning in higher educational institutions (higher military educational institutions). Retrieved from http://adl.nuou.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Mater_conf_Kyiv.pdf [in Ukr.]
5. Lyashenko, I. (2015) Prospects for the development of distance learning in higher education. *Public education: electronic scientific professional publication*, 1(25). Retrieved from https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2682 [in Ukr.]
6. Desyatov, T. (2020) Strategies and innovative technologies for the organization of the educational process in higher education institutions in the face of unforeseen challenges. *Bulletin of Cherkasy University. Series: Pedagogical sciences*, 2: 5–10 [in Ukr.]
7. Kovalenko, O. (2017) The use of blended learning methods in a single information space. *Distance learning as a modern educational technology: materials of the interuniversity webinar* (Vinnytsia, March 31, 2017). Vinnytsia: VTEI KNTEU. 88–91 [in Ukr.]
8. On higher education: Law of Ukraine of July 1, 2014 № 1556-VII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukr.]
9. Regulations on the organization of the educational process at Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1goc5fUcOTCBj5TAhSgf3nEN4fQzzli6F/view> [in Ukr.]
10. Tatarchuk, G. (2000) Institutionalization of distance learning: sociological aspect. *Education*, 1: 63–72 [in Rus.]
11. Prybylova, V. (2013) Problems and advantages of distance learning in higher educational institutions of Ukraine. *Problems of modern education: a collection of scientific and methodical works*, 4: 27–36 (Kharkiv: KhNU named after V.N. Karazin) [in Ukr.]
12. Information and analytical report on the results of the survey on the state of use of distance learning technologies in higher education institutions of Ukraine. Retrieved from https://www.sqe.gov.ua/images/materials/опитування/зво/Опитування_дистанційне%20навчання_ЗВО.pdf [in Ukr.]
13. Berezhna, S., Prokopenko, I. (2020) Higher Education Institutions in Ukraine during the Coronavirus, or COVID-19, Outbreak: New Challenges vs New Opportunities. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 12(1), 2: 130–135.
14. Kiryan, T. (2018) Theory and practice of development of higher medical education in Ukraine (XX – beginning of XXI century): Abstract of Ph.D Dissertation. Cherkasy: Bohdan Khmelnytsky University National University at Cherkasy. 40 p. [in Ukr.]
15. Kishchak, T. (2020) Covid-19 and distance learning in higher education institutions: an analytical review of scientific publications in international publications. Retrieved from <https://nubip.edu.ua/node/79877> [in Ukr.]
16. Distance learning through the eyes of students. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/1mD71gvxmzGwpQ_K_1lohq5AQmnQvlCG/view [in Ukr.]

References

1. Recommendations for the introduction of blended learning in vocational institutions before higher and higher education (2020). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenvachannia-bookletspreads-2.pdf> [in Ukr.]

SYTNIK Tetiana,

Doctor in Pedagogy, Head of Humanities Department,
Cherkasy Medical Academy

IMPLEMENTATION OF DISTANCE LEARNING IN THE HEI UNDER QUARANTINE RESTRICTIONS AS A SCIENTIFIC PROBLEM

Summary. Introduction. The global pandemic has led to the introduction of quarantine restrictions that have strengthened the search for ways to solve learning problems in higher education institutions of Ukraine. Under quarantine conditions, there was a need to re-focus attention from classroom training to other forms of organization of the educational process that could effectively replace the traditional (stationary) form of classes, without losing the availability, flexibility, inclusivity and the individual trajectory of education applicant. The solution of this issue was not possible without the widespread introduction of online technologies, fundamental changes in approaches to the process of organizing students' education.

The **purpose** of the article is to reveal the features of the methodology for the introduction of distance education in higher education institutions under conditions of blended learning during quarantine.

Methods. In the course of working on the article, the following basic research methods were used: analysis, synthesis, comparison, generalization, and descriptive.

Results. The features of the introduction of distance learning in higher education institutions in the context of a pandemic and quarantine restrictions have been clarified. Attention is paid to the needs of the introduction of distance learning at the beginning of Ukraine's independence and transformation of the use of distance education as a form of blended learning in modern conditions. It is noted that the most effective services for organizing the educational process using remote technologies are: messengers (Viber, Messenger,

Telegram), virtual educational environments (Moodle), video communication tools (ZOOM, Skype, Meet). The features of the methodology of organizing a lecture session for university students, the ways of combining different methods, techniques, technologies of learning are revealed. The advantages and disadvantages of distance learning are analyzed, the results of the survey and questionnaires of teachers and students on their attitude to distance learning are presented.

Originality. For the first time, changes in the organization of lectures within distance learning for students of master's degree programs by means of online technologies are indicated.

Conclusion. Thus, under quarantine restrictions, the use of distance learning as a component of blended learning was updated. During the study, it was clarified, what caused the introduction of distance learning in the first years of Ukraine's independence and how its nature has changed in the new conditions of the pandemic and quarantine restrictions, in particular, it concerns lectures in higher education institutions. Further research is needed to clarify the features of the methodology of practical and laboratory classes with students within distance education.

Keywords: distance education; blended learning; institutions of higher education; quarantine restrictions; lecture.

Одержано редакцією 24.01.2021
Прийнято до публікації 11.02.2021